

Sygn. akt III AUa 1161/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 września 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSA Lucyna Guderska (spr.)

Sędziowie: SSA Iwona Szybka

SSA Dorota Rzeźniowiecka

Protokolant: sekretarz sądowy Monika Nagy

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 24 sierpnia 2017 r. w Ł.

sprawy **W. G.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w Ł.**

o wysokość kapitału początkowego

na skutek apelacji W. G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 19 kwietnia 2016 r. sygn. akt VIII U 1784/15

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 1161/16

UZASADNIENIE

Decyzją z 22 maja 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł., wykonując prawomocny wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z 13 stycznia 2015 r., ponownie ustalił kapitał początkowy W. G. na dzień 1 stycznia 1999 r. na kwotę 91.970,45 zł, przy przyjęciu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego z lat 1977-1986 wynoszącego 120,96%. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego został pomnożony przez kwotę bazową w wysokości 1.220,89 zł w związku z czym podstawa wymiaru kapitału początkowego wyniosła 1.476,79 zł. Przyjęto łącznie 105 miesięcy okresów składkowych, 71 miesięcy okresów nieskładkowych (w tym 36 miesięcy sprawowania opieki nad dzieckiem). Współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 r. wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego wyniósł 71,96 %. Średnie dalsze trwanie życia wyrażone w miesiącach dla osoby w wieku 62 lat przyjęto w ilości 209 miesięcy.

W. G. w odwołaniu od tej decyzji wniosła o jej zmianę poprzez ustalenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego na 139,66% i w konsekwencji zmianę wysokości kapitału początkowego ustalonego na dzień 1.01.1999r. na kwotę 99.594,77 zł. Odwołująca podniosła, że organ rentowy wadliwie wskazał za rok 1986r. zaniżoną wartość określającą stosunek podstawy wymiaru składek do przeciętnego wynagrodzenia, co spowodowało zaniżenie współczynnika do wysokości 129,29%. Zdaniem odwołującej się organ rentowy nieprawidłowo wyliczył ten współczynnik przyjmując, jakby ubezpieczona przepracowała pełne 3 miesiące, tj. 90 dni, podczas gdy w 1986r. pracowała tylko do 19 marca, tj. przez okres 78 dni i za ten właśnie okres otrzymała wynagrodzenie.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. wniósł o odrzucenie odwołania ze względu na prawomocnie ustaloną wyrokiem sądowym wysokość kapitału początkowego na kwotę 91.970 zł, przy przyjętym wskaźniku wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego z lat 1977-1986.

Kolejną decyzją z 24 czerwca 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. przeliczył kapitał początkowy W. G. na dzień 1 stycznia 1999 r. i ustalił jego wartość na kwotę 97.525,67 zł, przy przyjęciu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego z lat 1977-1986 wynoszącego 120,96%. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego został pomnożony przez kwotę bazową w wysokości 1.220,89 zł, w związku z czym podstawa wymiaru kapitału początkowego wyniosła 1.476,79 zł. Przyjęto łącznie 105 miesięcy okresów składkowych, 71 miesięcy okresów nieskładkowych (w tym 36 miesięcy sprawowania opieki nad dzieckiem przeliczone przy zastosowaniu art.174 ust.2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, tj. przelicznika 1,3 za każdy rok). Współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 roku wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego wyniósł 71,96 %. Średnie dalsze trwanie życia wyrażone w miesiącach dla osoby w wieku 62 lat przyjęto w ilości 209 miesięcy.

W odwołaniu od tej decyzji W. G. wniosła o jej uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia podnosząc, że przeliczenie kapitału początkowego zostało dokonane na podstawie zaskarżonej przez nią decyzji z 22 maja 2015r. Zdaniem skarżącej, skoro w decyzji z 22 maja 2015r. doszło do nieprawidłowego ustalenia kapitału początkowego w oparciu o nieprawidłowy stan faktyczny, to również przeliczenie kapitału dokonane kolejną decyzją z 24 czerwca 2015r. jest wadliwe.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania.

Zaskarżonym wyrokiem z 19 kwietnia 2016 r. Sąd Okręgowy w Łodzi: 1/ oddalił odwołanie od decyzji z dnia 24 czerwca 2015 r.; 2/ odrzucił odwołanie od decyzji z dnia 22 maja 2015 r.

Sąd Okręgowy ustalił, że W. G. urodziła się (...)

Decyzją z 28 stycznia 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych – I Oddział w Ł. ponownie ustalił kapitał początkowy W. G. na dzień 1 stycznia 1999 r. przyjmując jego wartość na kwotę 88.218,90 zł, przy przyjęciu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego z lat 1977-1986 wynoszącego 111,49%. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego został pomnożony przez kwotę bazową w wysokości 1.220,89 zł, w związku z czym podstawa wymiaru kapitału początkowego wyniosła 1.361,17 zł. Przyjęto łącznie 105 miesięcy okresów składkowych, 71 miesięcy okresów nieskładkowych (w tym 36 miesięcy sprawowania opieki nad dzieckiem). Współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 r. wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego wyniósł 71,96 %. Średnie dalsze trwanie życia wyrażone w miesiącach dla osoby w wieku 62 lat przyjęto w ilości 209 miesięcy.

Wnioskodawczyni odwołała się od powyższej decyzji wnosząc o ustalenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego na 138,63% i zmianę wysokości kapitału początkowego ustalonego na dzień 1 stycznia 1999r. na kwotę 98.953,14 zł. Sąd Okręgowy w Łodzi wyrokiem z 12 września 2013r. oddalił odwołanie ubezpieczonej, jednakże wskutek jej apelacji od tego rozstrzygnięcia Sąd Apelacyjny w Łodzi wyrokiem z dnia 13 stycznia 2015 r. zmienił wyrok Sądu Okręgowego oraz poprzedzającą go decyzję organu rentowego z 28 stycznia 2013 r. i ustalił W. G. kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999 roku w wysokości 91.970,45 złotych, przy przyjętym wskaźniku wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego z lat 1977-1986 wynoszącego 120,96%.

W oparciu o powyższe ustalenia Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie ubezpieczonej od decyzji z 22 maja 2015 r. podlega odrzuceniu w oparciu o przepis art.199 § 1 pkt 2 k.p.c., zgodnie z którym sąd odrzuci pozew, jeżeli o to samo roszczenie pomiędzy tymi samymi stronami sprawa jest w toku albo została już prawomocnie osądzona.

Sąd podniósł, że w myśl utrwalonego orzecznictwa przedmiotowa tożsamość roszczeń w rozumieniu art.199 § 1 pkt 2 k.p.c. zachodzi wówczas, gdy między tymi samymi stronami, przed polskimi sądami toczyły się dwa odrębne postępowania, w których powód występował przeciw pozwanemu z identycznymi roszczeniami. Jednakże w sprawach o świadczenia z ubezpieczenia społecznego o tożsamości przedmiotu sporu świadczy nie tylko tożsamość żądania

zawarta w obu wnioskach, ale także stan faktyczny i prawny, jaki istniał w chwili zamknięcia rozprawy w poprzednim postępowaniu (por. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 22 sierpnia 2012 r. sygn. III AUz 49/12, opubl. LEX nr 1216404; postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 21 sierpnia 2012 r. sygn. III AUz 150/12, opubl. LEX nr 1216325).

Porównując wcześniej wszczęte przez W. G. przedmiot postępowania, toczącego się w sprawie VIII U 4321/12 z jej odwołania od decyzji z 28 stycznia 2013 r. oraz przedmiot rozpoznania w niniejszej sprawie dotyczący decyzji z dnia 22 maja 2015 r. Sąd I instancji uznał, że zachodzi zarówno identyczność stron i przedmiotu rozstrzygnięcia, jak i tożsamość podstawy sporu. Zdaniem tego Sądu, wnioskodawczyni pragnie dowieść w niniejszym postępowaniu tych samych okoliczności, podważając dokonaną w zakończonych już przed tutejszym Sądem Apelacyjnym w Łodzi postępowaniu ocenę prawną, opartą na tożsamych twierdzeniach i dowodach z dokumentów.

Sąd podkreślił, że w obu odwołaniach ubezpieczona wskazywała na niewłaściwe ustalenie wysokości jej zarobków w 1986 r. – kwoty 91.286 złotych, stanowiącej wynagrodzenia za 2 miesiące i 19 dni, a nie za 3 pełne miesiące.

W konsekwencji Sąd Okręgowy uznał, że pomiędzy sprawą niniejszą, a prawomocnie zakończonym postępowaniem zachodzi przesłanka wykluczająca ponowne rozpoznanie sprawy w postaci prawomocnie zakończonej sprawy o to samo roszczenie (res iudicata).

Z tych względów Sąd Okręgowy odrzucił odwołanie wnioskodawczyni od decyzji z 22 maja 2015 r. w oparciu o art.199 § 1 pkt 2 k.p.c.

Sąd Okręgowy uznał, że w związku z odrzuceniem odwołania od decyzji z dnia 22 maja 2015 r. nie jest zasadne odwołanie W. G. od decyzji z dnia 24 czerwca 2015 r., która przyjmuje te same zasady ustalenia wysokości zarobków wnioskodawczyni w 1986 r. – kwoty 91.286 złotych.

Sąd wskazał, że zgodnie z treścią art. 174 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art.53, z uwzględnieniem ust.2-12.

Natomiast zgodnie z ust.2 tego przepisu przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

- 1) okresy składkowe, o których mowa w art.6,
- 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art.7 pkt 5,
- 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art.7 pkt 1-4 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art.5 ust. 2.

W myśl ust.3 wskazanego przepisu podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art.15, 16, 17 ust.1 i 3 oraz art.18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się przed dniem 1 stycznia 1999 roku.

Ustęp 8 stanowi zaś, że przy obliczaniu kapitału początkowego część kwoty bazowej wynoszącej 24 % tej kwoty mnoży się przez współczynnik proporcjonalny do wieku ubezpieczonego oraz okresu składkowego i nieskładkowego osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 roku.

Z kolei z mocy art.15 ust. 1 analizowanej ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi ustalona w sposób określony w ust.4 i 5 tego samego przepisu przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym złożono wniosek o emeryturę lub rentę.

Przepis ust. 6 tego samego przepisu stanowi, że na wniosek ubezpieczonego podstawę wymiaru emerytury lub renty może stanowić ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie

społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe w okresie 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku, wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu.

Zgodnie z ust. 4 w celu ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty:

- 1) oblicza się sumę kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w ust. 3, w okresie każdego roku z wybranych przez zainteresowanego lat kalendarzowych,
- 2) oblicza się stosunek każdej z tych sum kwot do rocznej kwoty przeciętnego wynagrodzenia, ogłoszonej za dany rok kalendarzowy, wyrażając go w procentach, z zaokrągleniem do setnych części procentu,
- 3) oblicza się średnią arytmetyczną tych procentów, która, z zastrzeżeniem ust. 5, stanowi wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury lub renty, oraz
- 4) mnoży się przez ten wskaźnik kwotę bazową, o której mowa w art. 19, przy czym wskaźnik wysokości podstawy wymiaru nie może być wyższy niż 250%.

Zgodnie z art. 16 cytowanej ustawy przy ustalaniu kolejnych dziesięciu lat kalendarzowych – przyjmuje się lata kalendarzowe następujące bezpośrednio po sobie, chociażby ubezpieczony w niektórych z tych lat przez okres roku lub w okresie krótszym niż rok nie pozostawał w ubezpieczeniu.

Z tych względów Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴§1 k.p.c. oddalił odwołanie od decyzji z 24 czerwca 2015 r.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia złożyła ubezpieczona, zaskarżając wyrok w całości i zarzucając naruszenie przepisów postępowania cywilnego, tj.: art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c., poprzez uznanie, iż w niniejszej sprawie zachodzi stan sprawy osądzonej, konsekwencją czego było odrzucenie odwołania od decyzji z 22 maja 2015 r., co następnie miało bezpośredni wpływ na oddalenie odwołania od decyzji z 24 czerwca 2015 r.

Wskazując na powyższe zarzuty wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu apelacji skarżąca podniosła, że decyzja z 22 maja 2015 r. jest „nową” decyzją w sprawie i jako taka kształtuje ona na nowo sytuację prawną wnioskodawczyni, w tym przysługujące jej prawo do wniesienia odwołania. Tym samym Sąd I instancji odrzucając odwołanie, zakwestionował przysługujące wnioskodawczyni prawo do odwołania od decyzji ZUS, co nie znajduje uzasadnienia w obowiązującym stanie prawnym.

Zdaniem skarżącej, podobieństwo obu decyzji nie stanowi uzasadnienia dla stanowiska, w świetle którego, przysługujące jej z mocy ustawy uprawnienie do poddania sądowej kontroli nieprawomocnych decyzji organu emerytalnego, miałyby być niejako derogowane przepisem art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c.

Skarżąca podniosła nadto, że skoro Sąd I instancji wskazał na znaczenie rozstrzygnięcia o odrzuceniu odwołania od decyzji z 22 maja 2015 r. dla rozstrzygnięcia dotyczącego decyzji z 24 czerwca 2015r., to przytoczone powyżej okoliczności stanowią również uzasadnienie dla uchylenia zaskarżonego wyroku również co do tej drugiej decyzji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie bowiem Sąd Okręgowy wydał prawidłowe rozstrzygnięcia, które znajduje uzasadnienie w całokształcie okoliczności faktycznych sprawy oraz w treści obowiązujących przepisów prawa.

Przede wszystkim należy podkreślić, że art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. należy interpretować w powiązaniu z art. 366 k.p.c. określającym granice powagi rzeczy osądzonej. Z powyższego wynika, że tożsamość roszczenia w rozumieniu art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. zachodzi tylko wówczas, gdy identyczne są podmiot, przedmiot i podstawa sporu. Innymi słowy, o tożsamości przedmiotu sporu świadczy nie tylko tożsamość żądania, ale także stan faktyczny i prawny, jaki istniał w chwili zamknięcia rozprawy w poprzednim postępowaniu. Zwrócić też trzeba uwagę, że w odniesieniu do stosunków

ubezpieczenia społecznego powaga rzeczy osądzonej ma walor szczególny. Rozstrzygnięcia sądowe w sprawach z tego zakresu ustalają bowiem treść łączącego strony stosunku prawnego w chwili wyrokowania. Nowe zdarzenia zachodzące po uprawomocnieniu się orzeczenia mogą spowodować przekształcenie treści praw i obowiązków stron stosunku ubezpieczenia społecznego, gdyż nie jest wykluczone spełnienie lub upadek przesłanek materialnoprawnych prawa do świadczeń.

Odnosząc powyższe na grunt przedmiotowej sprawy należy stwierdzić, iż Sąd I instancji zasadnie uznał, że składając odwołanie od decyzji z 22 maja 2015r. skarżąca domaga się powtórnego rozpoznania tego samego żądania, które stanowiło przedmiot postępowania w sprawie zakończonej prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 13 stycznia 2015r. o sygn. akt III AUa 2492/13. W sprawie tej ubezpieczona wносиła, by ustalając wysokość kapitału początkowego wskaźnik wysokości podstawy wymiaru za 1977r. i 1986r. został wyliczony proporcjonalnie do okresu faktycznie przez nią przepracowanego w tych latach, tj. 7 miesięcy w 1977r. i 2 miesiące i 19 dni w 1986r. (pismo procesowe ubezpieczonej z 18.11.2012r. k.10-12 akt VIII U 4321/12 oraz oświadczenie wnioskodawczyni złożone na rozprawie 4 lipca (...) k.39 akt 4321/12). Wyrokiem z 13 stycznia 2015r. Sąd Apelacyjny zmienił wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z 12 września 2013r. oraz poprzedzając go decyzję organu rentowego i ustalił W. G. kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999r. w wysokości 91.970,45zł, przy przyjętym wskaźniku wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego z lat 1977-1986 wynoszącym 120,96%. Jak wskazał Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu tego orzeczenia, istota sporu w tej sprawie sprowadzała się do ustalenia zasad obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego z przyjętego dziesięciolecia obejmującego lata 1977-1986. Sąd Apelacyjny w swym rozstrzygnięciu uwzględnił treść art. 174 ust. 3b ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w brzmieniu obowiązującym od 1 października 2013r. ustalając, że wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego ubezpieczonej za rok 1986r., obliczony jako stosunek podstawy wymiaru składek do przeciętnego wynagrodzenia proporcjonalnie do liczby miesięcy pozostawania przez nią w ubezpieczeniu w Polsce, wynosi 126,57%. Zmiana tego wskaźnika za rok 1986 spowodowała podwyższenie ogólnego wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego do 120,96%, co skutkowało ustaleniem wysokości kapitału na kwotę 91.970,45zł. W wykonaniu powyższego wyroku organ rentowy wydał decyzję z 22 maja 2015r., w której ustalił wartość kapitału początkowego na kwotę 91.970,45 zł, przy przyjęciu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru z lat 1977-1986 wynoszącego 120,96%. W odwołaniu od tej decyzji skarżąca, domagając się jej zmiany przez ustalenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego na 139,66%, zakwestionowała wyłącznie wysokość przyjętego przez organ rentowy wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego za rok 1986r. Zdaniem skarżącej, wskaźnik ten winien być obliczony jako stosunek podstawy wymiaru składek do przeciętnego wynagrodzenia proporcjonalnie do faktycznego okresu pozostawania przez nią w ubezpieczeniu w Polsce wynoszącego 2 miesiące i 19 dni, a nie – jak przyjął ZUS – okresu 3 miesięcy.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, w rozpoznawanej sprawie dotyczącej decyzji z 22 maja 2015r. oraz w sprawie zakończonej wyrokiem Sądu Apelacyjnego z 13 stycznia 2015r. o sygn. akt III AUa 2492/13 bezspornie zachodzi tożsamość zarówno stron, jak i przedmiotu postępowania, co z kolei prowadzi do wniosku, iż w niniejszej sprawie występuje przeszkoda procesowa w postaci powagi rzeczy osądzonej. Podkreślić przy tym należy, że odwołanie od decyzji organu rentowego wszczynające postępowanie sądowe pełni rolę pozwu i w sytuacji, gdy o to samo roszczenie, między tymi samymi stronami sprawa została już prawomocnie osądzona (tożsamość przedmiotu i podstawy faktycznej sporu), sąd winien odwołanie odrzucić na podstawie art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 29 marca 2012 r., I UK 299/11, OSNP 2013 nr 9-10, poz. 118; z 26 stycznia 2012 r., I UK 301/11, LEX nr 1215417; wyroki Sądu Najwyższego z 5 kwietnia 2011 r., III UK 106/10, LEX nr 852570; z 8 stycznia 2008 r., I UK 193/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 52; z 4 lipca 2007 r., I UK 34/07, LEX nr 911101).

Powaga rzeczy osądzonej ma znaczenie procesowe w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, jeśli mimo prawomocnego wyroku sądu, ubezpieczony ponownie wystąpi z tym samym żądaniem przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych, przy czym po wydaniu poprzedniej decyzji nie przedłożono nowych dowodów i nie ujawniono okoliczności nieznanych wcześniej. W takim wypadku ziszcza się dyspozycja art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c., upoważniająca sąd pierwszej instancji do odrzucenia odwołania.

Odnosząc się do stanowiska skarżącej, że odrzucenie odwołania na podstawie art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. nie jest możliwe w sytuacji, jeżeli organ rentowy wydał nową decyzję, gdyż nie zachodzi wówczas powaga rzeczy osądzonej należy zauważyć, że przedstawione przekonanie stało się już przedmiotem wyjaśnień Sądu Najwyższego. W wyroku z 9 grudnia 2015 r., I UK 526/14 (LEX nr 1963382) Sąd ten podkreślił, że w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych wydanie nowej decyzji przez organ rentowy nie zawsze uprawnia do wniesienia odwołania do sądu, a w rezultacie, że niekiedy zachodzi powaga rzeczy osądzonej. Jest tak dlatego, że o tożsamości przedmiotu sporu decyduje nie tylko jednakowość żądania zawarta w poszczególnych wnioskach skierowanych do organu rentowego, ale także stan faktyczny i prawny, jaki istniał w chwili zamknięcia rozprawy w poprzednim postępowaniu sądowym (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 19 czerwca 1998 r., II UKN 105/98, OSNAPiUS 1999 Nr 16, poz. 529). Przykładowo prawomocny wyrok oddalający odwołanie w sprawie o rentę z tytułu niezdolności do pracy, w którym ustalono okres zatrudnienia i datę powstania inwalidztwa, korzysta z powagi rzeczy osądzonej, wobec czego odwołanie od kolejnej decyzji organu rentowego, wydanej w tym samym stanie faktycznym, podlega odrzuceniu (postanowienie Sądu Najwyższego z 25 września 1998 r., II UKN 373/98, OSNAPiUS 1999 Nr 21, poz. 702), jak również prawomocny wyrok oddalający odwołanie od decyzji organu rentowego odmawiającej przyznania prawa do emerytury ma powagę rzeczy osądzonej (art. 199 § 1 pkt 2 w związku z art. 366 k.p.c.) w sprawie z odwołania od kolejnej decyzji wydanej wskutek złożenia wniosku na podstawie art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej, jeżeli jej podstawą są te same okoliczności faktyczne i prawne, co przyjęte w uprzednim wyroku (postanowienie Sądu Najwyższego z 29 marca 2012 r., I UK 299/11, OSNP 2013 nr 9-10, poz. 118). Wynika to z tego, że wprawdzie przedmiotem sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych jest kontrola decyzji organu rentowego, ale w istocie nie tyle chodzi o samą decyzję, co o ocenę prawidłowości zamieszczonego w niej rozstrzygnięcia organu rentowego w zakresie ustalenia prawa do świadczenia z ubezpieczeń społecznych.

W orzecznictwie dokonuje się jeszcze innego podziału. Uznaje się, że wydanie nowej decyzji nie upoważnia do odrzucenia odwołania, jeśli podstawa faktyczna może ulec zmianie, gdyż w takim wypadku mogą zaistnieć przesłanki określone w art. 114 ustawy emerytalnej albo w art. 83a ustawy systemowej (por. wyroki Sądu Najwyższego z 5 kwietnia 2011 r., III UK 116/10, OSNP 2012 nr 9-10, poz. 125; z dnia 27 marca 2014 r., III UK 115/13, LEX nr 1554419; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 czerwca 2015 r., III UK 198/14, LEX nr 1790947). Inaczej jest jednak, gdy podstawa faktyczna sporu jest trwała i niezmienna, czyli nie może ulec zmianie lub gdy odwołanie od decyzji organu rentowego zostało oddalone po stwierdzeniu niespełnienia prawnych warunków do świadczenia wymaganych przed wydaniem decyzji będącej przedmiotem postępowania sądowego. W takich wypadkach powaga rzeczy osądzonej ma zastosowanie i zmusza do odrzucenia odwołania na podstawie art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 13 grudnia 2005 r., II UK 61/05, OSNP 2006 nr 23-24, poz. 371; z 15 lipca 2011 r., I UK 425/10, OSNP 2012 nr 17-18, poz. 227 oraz wyrok z 14 maja 2009 r., II UK 211/08, LEX nr 509035).

Zapatorywanie powyższe wychodzi z założenia, że w odniesieniu do stosunków ubezpieczenia społecznego powaga rzeczy osądzonej ma walor szczególny, który ogranicza w istocie jej praktyczne znaczenie. Rozstrzygnięcia sądowe w sprawach z tego zakresu ustalają treść łączącego strony stosunku prawnego w chwili wyrokowania. Nowe zdarzenia, zachodzące po uprawomocnieniu się orzeczenia, mogą spowodować przekształcenie treści praw i obowiązków stron stosunku ubezpieczenia społecznego, gdyż nie jest wykluczone spełnienie się lub upadek przesłanek materialnoprawnych prawa do świadczeń. Zasadą rządzącą tymi stosunkami jest właśnie możliwość wzruszenia ustaleń stanowiących podstawę faktyczną orzeczeń, także przez wydanie nowej decyzji organu rentowego (por. uchwała Sądu Najwyższego z 3 października 1996 r., II UZP 18/96, OSNAPiUS 1997 Nr 7, poz. 117, a poprzednio uchwała Sądu Najwyższego z 20 września 1978 r., II UZP 7/78, OSNCP 1979 Nr 3, poz. 48; a także postanowienie Sądu Najwyższego z 19 stycznia 1984 r., III URN 131/83, OSNAPiUS 1984 Nr 10, poz. 177; wyrok Sądu Najwyższego z 8 października 1986 r., II URN 182/86, OSNAPiUS 1987 Nr 12, poz. 212 i z dnia 8 lipca 2005 r., I UK 11/05, OSNP 2006 nr 5-6, poz. 98). W rezultacie, o ile prawomocność wyroku wydanego w sprawie o rentę z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy nie stanowi przeszkody w ponownym rozpoznaniu sprawy o to świadczenie, jeżeli na podstawie art. 114 ustawy emerytalnej organ rentowy wydał decyzję, od której ubezpieczony odwołał się do sądu (postanowienie Sądu Najwyższego z 22 czerwca 2004 r., II UK 404/03, OSNP 2005 Nr 4, poz. 58), o tyle prawomocny wyrok oddalający odwołanie od decyzji organu rentowego odmawiającej przyznania prawa do emerytury ma powagę

rzeczy osądzonej (art. 199 § 1 pkt 2 w związku z art. 366 k.p.c.) w sprawie z odwołania od kolejnej decyzji wydanej wskutek złożenia wniosku na podstawie art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej, jeżeli jej podstawą są te same okoliczności faktyczne i prawne, co przyjęte w uprzednim wyroku (tak Sąd Najwyższy w postanowieniu z 29 marca 2012 r., I UK 299/11, OSNP 2013 nr 9-10, poz. 118). Zmienną w tym przypadku jest obiektywna możliwość zmiany okoliczności kształtujących określone świadczenia albo obowiązki prawne.

Konkludując, należy zaznaczyć, że przedmiotem sporu zarówno w sprawie VIII U 4321/12 zakończonej prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 13 stycznia 2015r., jak i w niniejszej sprawie dotyczącej odwołania od decyzji z 22 maja 2015r. było ustalenie zasad obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego ubezpieczonej za rok 1986r. Kwestia ta została przesądzona przez Sąd Apelacyjny, który ustalając w wyroku z 13 stycznia 2015r., że wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego z lat 1977-1986 wynosi 120,96%, przyjął, iż wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału za rok 1986r., obliczony jako stosunek podstawy wymiaru składek do przeciętnego wynagrodzenia proporcjonalnie do liczby miesięcy pozostawania przez ubezpieczoną w Polsce, wynosi 126,57%. Skoro zatem skarżąca w odwołaniu od decyzji z 22 maja 2015r., wydanej w wykonaniu powyższego wyroku, ponownie kwestionuje wyłącznie samą zasadę obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego za rok 1986r. i podnosi te same argumenty, co w poprzednim postępowaniu, to niewątpliwie napotyka ono przeszkodę formalną w postaci powagi rzeczy osądzonej, co skutkowało odrzuceniem odwołania na podstawie art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c.

Odnosząc się do zawartego w punkcie pierwszym zaskarżonego wyroku rozstrzygnięcia dotyczącego decyzji z 24 czerwca 2015r. należy uznać, że odpowiada ono prawu. Decyzją tą organ rentowy przeliczył kapitał początkowy ubezpieczonej i ustalił jego wartość na dzień 1.01.1999r. na kwotę 97.525,67zł w związku wejściem w życie z dniem 1 maja 2015r., mocą art. 1 pkt 1 ustawy z 5 marca 2015r. (Dz.U. 2015.552), zmiany przepisu art. 174 ustawy o emeryturach i rentach z FUS przez dodanie ustępu 2a. W konsekwencji, okresy opieki nad dzieckiem zostały ubezpieczonej przeliczone przy zastosowaniu przelicznika 1,3 za każdy rok, co skutkowało zwiększeniem wartości kapitału początkowego. Niesporne jest przy tym, że organ rentowy obliczając ponownie wysokość kapitału początkowego przyjął w tej decyzji wskaźnik podstawy wymiaru kapitału wynoszący 120,96%, a zatem tożsamy ze wskaźnikiem ustalonym wyrokiem Sądu Apelacyjnego z 13 stycznia 2015r. Poza sporem jest też, że w odwołaniu od tej decyzji skarżąca, podobnie zresztą jak w apelacji, nie wskazała żadnych innych zarzutów, poza kwestionowaniem prawidłowości wyliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru za 1986r.

Niezależnie od powyższego należy podkreślić, że zaproponowany przez skarżącą sposób obliczenia stosunku podstawy wymiaru składek do przeciętnego wynagrodzenia za rok 1986 nie jest możliwy. Przepis art. 174 ust. 3b ustawy o emeryturach i rentach z FUS stanowi bowiem, że jeżeli okres wskazany do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego obejmuje rok kalendarzowy, w którym ubezpieczony pozostawał w ubezpieczeniu społecznym na podstawie przepisów prawa polskiego jedynie przez część miesięcy tego roku, do obliczenia stosunku sumy kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w art. 15 ust. 3, w okresie tego roku do przeciętnego wynagrodzenia, przyjmuje się sumę kwot przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ogłoszonego za ten rok kalendarzowy odpowiednią do liczby miesięcy pozostawania w ubezpieczeniu. Niewątpliwie skarżąca w 1986r. była zatrudniona do 19 marca, a zatem w marcu 1986r. pozostawała w ubezpieczeniu społecznym. Bez znaczenia w punktu widzenia cytowanego przepisu jest fakt podlegania temu ubezpieczeniu tylko przez 19 dni, albowiem przepis ten wprost stanowi o miesiącach pozostawania w ubezpieczeniu (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 2 lipca 2015r., III AUa 867/14, L.).

Z powyższych względów Sąd Apelacyjny, nie znajdując uzasadnionych podstaw do uwzględnienia apelacji, na podstawie art. 385 k.p.c., orzekł o jej oddaleniu.